

LÁSKA
VĚČNÁ PÍSEŇ VESMÍRU

Jason Martineau

Jason Martineau

LÁSKA

PÍSEŇ VESMÍRU

Copyright © 2015 by Jason Martin

© Wooden Books Limited 2015

Published by Arrangement with Alexian Limited

Translation © Petr Holčák, 2020

Design and typeset by Wooden Books Ltd., Glastonbury, UK

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této publikace nesmí být rozmnožována a rozšiřována jakýmkoli způsobem bez předchozího písemného svolení nakladatele.

Druhé vydání v českém jazyce (první elektronické).

Z anglického originálu

Love: The Song of the Universe

přeložil Petr Holčák.

Odpovědná redaktorka Klára Soukupová.

Sazba a konverze do elektronické verze Michal Puhač.

V roce 2020 vydalo nakladatelství Dokořán, s. r. o.,

Holečkova 9, 150 00 Praha 5,

dokoran@dokoran.cz, www.dokoran.cz,

jako svou 1084. publikaci (345. elektronická).

ISBN 978-80-7363-420-9

LÁSKA

PÍSEŇ VESMÍRU

Jason Martineau

Milencům všude na světě

Za tuto knihu jsem, jako vždy, s laskavou vděčností zavázán svým rodičům a své rodině. Zvláštní díle patří Johnu Martineauovi a Stephenu „Snipsu“

Parsonsovi za redakci a rozvržení knihy. Děkuji Paulu Taylorovi a Chiaře Franceschiniové z londýnského Warburg Institute.

Ilustrace se sice převážně týkají vztahů mezi muži a ženami, myšlenky této knihy však stejnou měrou platí i pro vztahy mezi lidmi stejného pohlaví.

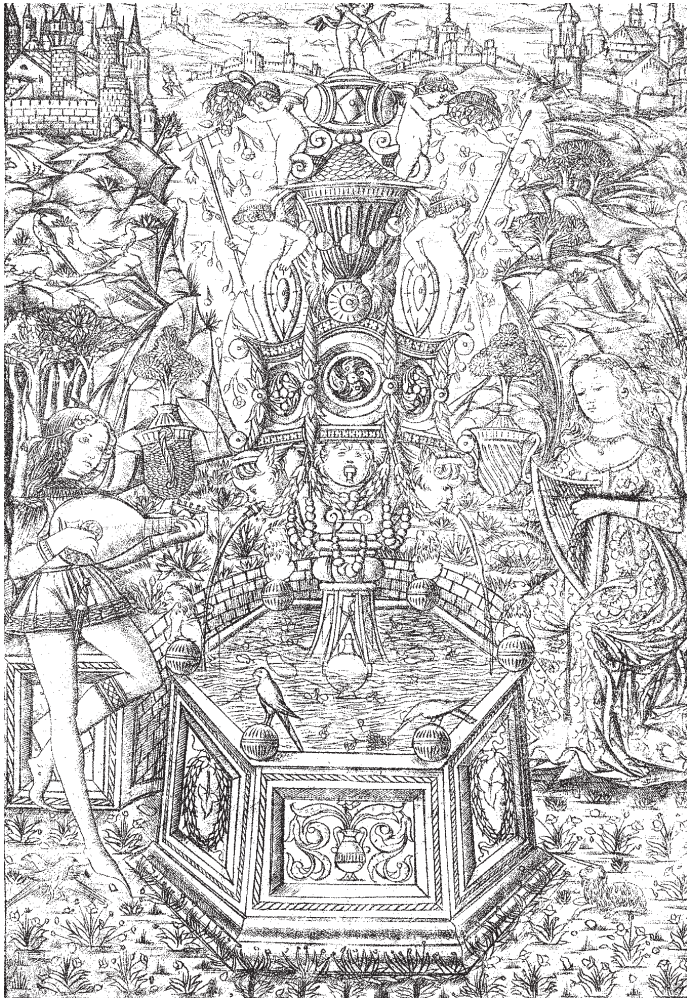
Nahoře: Ze Čtyřverší Omara Chajjáma, John Buckland Wright 1938.

Titulní strana: Alegorie Venuse, 1496. Venuse působí na smrtelníky.

Frontispis: Baude Cordier: Belle, Bonne, Sage, Rukopis z Chantilly, 14. století.

OBSAH

Úvod	1
Matka a otec	2
Rodina	4
Sladký domov	6
Biofilie	8
Širší kmen	10
Přátelé	12
Chemické reakce	14
Musím na tebe pořád myslet	16
K tanci musí být dva	18
Proč dva chtějí být spolu	20
Pokrm lásky	22
Obdarování	24
Zkoušky a úkoly	26
Polibek	28
Milenci v odloučení	30
Synchronicita	32
Láska úplná	34
Důvěra	36
Nemocní láskou	38
Dokonalost	40
Slunce, Měsíc a hvězdy	42
Odevzdejte se!	44
Zasnoubení	46
Moje druhá polovička	48
Milování	50
Plody lásky	52
Láska je všude kolem	54
Láska je jedna	56
Dodatek	58

ÚVOD

Co je láska? Proč ji zažíváme? Milujeme své přátele a rodiče, filmy, písně, myšlenky, domácí mazlíčky, přírodu, práci a samozřejmě své milé... Seznam objektů lásky je nekonečný, lze jej ale nějak smysluplně uchopit?

Nad láskou hloubali již staří Řekové a rozdělili ji do několika různých podob: *erós* je láska pohlavní, *filiá* je vzájemná láska mezi přáteli a členy rodiny, *agapé* je obětavá láska ke všemu a k Bohu a *storgé* je přirozená starostlivá náklonnost, s níž se lze vztahovat i ke zvířatům a věcem. Dalšími variantami jsou: *epithýmiá* (žádostivá touha), *lúdus* (hravá láska), *prágma* (trvalá zavazující láska) a *filautiá* (sebeláska).

Ti, kdo studují mytologii, biologii, sociobiologii a psychologii, téma lásky zkoumají ze všech možných úhlů. Základní principy lásky, její účinky a její role ve společnosti jsou tedy dobře zdokumentovány; její podstata však zůstává záhadou.

Tělo, srdce a mysl lásku různými způsoby pěstují, přijímají, dávají a zakoušejí; to může vést k extázi a pozitivnímu vyzařování, ale také k nemoci a šílenství. Láska může být zbožná, oddaná, poslušná, náročná, něžná, vzdálená, vyhaslá, extatická, vyčerpávající a může mít ještě mnoho dalších tváří. Láska chce, abychom se otevřeli jejímu nádhernému a hlubokému tajemství i možnosti velké ztráty.

Lásku není možné brát na lehkou váhu. Řecký bůh lásky Eros vystřelil po Apollonovi zlatý šíp kvůli tomu, že se mu posmíval, a tím v něm vyvolal nesmírnou a neopětovanou touhu po nymfě Dafně (která se pak nechala změnit ve vavřínový strom, aby unikla nechtěnému ctiteli). Stále zelený vavřín zůstává symbolem cudnosti, poezie a hudby. Smrtníci, mějte se na pozoru! Vesmír svou píseň zpívá nám všem...

MATKA A OTEC

díky nim jsme tady

První lásku dáváme své matce. To ona nám dala život, chovala nás a my jí hleděli do očí, když nás krmila. Tehdy jsme na ní zcela záviseli, ale pocit bezpečí v nás probouzí i později. Jejím prostřednictvím se učíme důvěřovat a sami vyvolávat důvěru u ostatních (*viz str. 36*).

Zemědělské společnosti v raném období dějin uctívaly bohyni Matku, která ztělesňovala schopnost přírody poskytovat člověku obživu a ochranu. Bohyně hrály významnou roli v egyptské, babylonské a indické kosmologii stejně jako v řecké a římské mytologii i v dalších tradicích. V křesťanství, judaismu a islámu se tato žena stává Marií, Miriam a Marjam – matkou Ježíše. Může ale nabýt i hrozivých a ničivých rysů: hinduistická bohyně Kálí mívá na krku náhrdelník z lidských hlav a ztělesňuje jak život, tak smrt (*naproti*). Rovněž egyptská bohyně Isis se považuje za matku vládce bohů a ochránkyni mrtvých.

Další osobou, s níž se v životě setkáváme, je otec. Podle psychologa Ericha Fromma (1900–1980) jeho prostřednictvím poznáváme, že vše je něčím podmíněno, učíme se pravidlům a tomu, jak se stavět ke světu. Mytologičtí otcové jako Zeus, Jupiter, Jehova, Jahve a římský bůh Saturn mohou být odsuzující, trestající, milující nebo shovívaví. Sigmund Freud (1856–1939) byl přesvědčen, že všechny děti procházejí fází fixace na rodiče opačného pohlaví, zatímco Carl Gustav Jung (1875–1961) se domníval, že osobnosti rodičů přispívají k vytváření základních prvků naší psychiky, jimiž jsou *anima* (ženský prvek) a *animus* (mužský).

Všichni máme ve všech buňkách svého těla úplnou sadu 23 chromozomů od každého z našich rodičů; jen těžko proto můžeme popírat zásadní formativní roli matky a otce.

Isis se svým synem Horem.
Srovnajme s obrázkem dole.

Matka a dítě.
Japonsko 1739.

Káli. Meč (moudrost)
utíná hlavi (ego).

Marie s dítětem. Povážíme si měsíčního sypku, symbolu
božského ženství.

Bílý otec a stvořitel,
Giulio Bonasone, Bologna, 1574.

RODINA

sourozenci a prarodiče

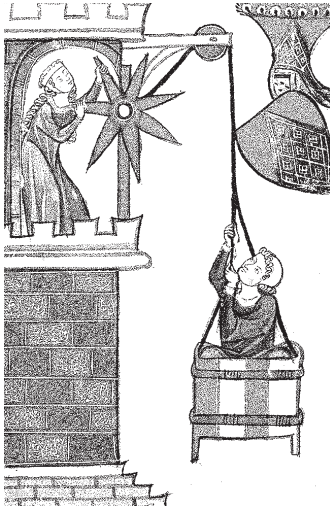
Po rodičích jsou pro mnohé z nás těmi nejbližšími bratři a sestry. Pro toho, kdo má to štěstí, že nějaké sourozence má, se tato ptáčata ze stejného hnízda mohou stát nejdůvěrnějšími přáteli, ale i zdrojem nekonečných potíží a složitých emocí.

Řada institucí a náboženství vyzývá myšlenku „bratrství“. Bratrská láska může sahat za hranice rodiny k „pokrevním bratřím“, tedy blízkým přátelům, kteří si předají krev z proříznutých prstů. „Sesterství“ je podobně univerzální a sesterská láska mezi ženami může být stejně silná jako láska mezi sestrami biologickými, a přitom méně soutěživá.

Láska typu *filiá* (*viz str. 1*) zahrnuje rovněž prarodiče, kteříávají bohatým pramenem moudrosti, humoru a příběhů. Láska mezi prarodiči a vnoučaty může být nekomplikovaná a velmi cenná. Silný pocit příbuzenství vytváří bezpečí a upevňuje osobní vlastnosti a zvyky.

Pomocí *podmiňování* (prostřednictvím odměn a trestů) a *vtiskování* (přilnutím a napodobováním) se učí mláďata celé živočišné říše. Láska projevovaná členy rodiny má proto obrovský význam.

Nahoře: Dětské hry se mohou vynořit na světlo i v dospělosti. *Codex Manesse, cca 1304–40.*

Nahoře: Objímáním se uvolňuje vazopresin a oxytocin; učíme se mu velmi záhy.

Nahoře: Britská královská rodina, 1877. Rodové příbuzenství posiluje pocit souvazežitosti a mezigenerační kontakty obohacují všechny generace.

SLADKÝ DOMOV

všude dobře, doma nejlíp

Vůně domácího pečení, vřelé objetí rodičů, tikání starých hodin, pohled na matčinu tvář, pocit, jaký máme z čistého povlečení, zurčení nedalekého potůčku nebo závoje hvězdné noci. Jak říká Doroška v *Čaroději ze země Oz*: „Nikde není tak dobře jako doma.“

Co ale vlastně je domov? Teplo, důvěrná obeznámenost a bezpečí patří k základně, z níž může vyrůstat láska, nic z toho ale není výlučně spojeno s místem rodinného sídla. „Cítit se jako doma“ můžeme na bezpočtu míst – nebo i mezi bezpočtem lidí – a pojem domova dál prohlubují silné emoce obklopující představu domoviny, rodné země nebo domovské planety. Stejně jako může mít výrazné fyziologické následky dočasná či trvalá ztráta našich milovaných (*viz str. 30*), může být bolestné i odloučení od místa našeho hlavního útočiště; stesk po domově dokazuje, že domov máme tam, kde máme srdce.

Příběh každého života je vsazen do určitého místa. Domov je tam, kde se tento příběh odehrává a kde jsou ukotveny vzpomínky těch, kdo svůj starý domov opustí a vytvoří si nový. Budou-li mít štěstí, bude i on naplněn láskou a bude dějištěm finále jejich života.

Podle psychoanalytika Johna Bowlbyho (1907–1990) si lidé osvojují jeden ze čtyř vzorců citové vazby, který pak formuje jejich dospělé životy a jejich lásku: *udržování blízkosti* (touha být nablízku osobě, která je objektem citové vazby), *bezpečné útočiště* (k osobě ztělesňující citovou vazbu se vracíme pro útěchu a bezpečí, když máme strach nebo jsme v ohrožení), *bezpečná základna* (daná osoba představuje spolehlivé zázemí, z něhož lze podnikat výpravy do vnějšího světa) a *separační úzkost* (stísněnost, kterou pociťujeme, když jsme odloučení od vazbové osoby).